

ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΑΙΖΟΥΝ

ΣΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΜΑΣ

PIRANDELLO. — ΗΘΟΝΗ ΤΗΣ ΤΙΜΙΟΤΗΤΟΣ

Σε όλη την περασμένη καλοκαιρινή και την τρέχουσα χειμερινή σαιζόν, ο θίασος Κυβέλης, αυτό μονάχα το έργο έχει να επιδείξει, και ή αλήθεια είναι, πώς το έργο αυτό είναι τέτοιο, ώστε να φθάνη αυτό και μόνο, να τον εξηγήσει κάπως για όλα του, τ' ανομήματα.

Ο Πιραντέλλο είν' ένας δόσκαλος που άρχισε να γράφη σε ήλικία σαράντα-πέντε έτην. Ίσως τότε έβλεπε, άκουγε, μελετούσε κι εσκέπτετο. Δεν έκανε άποπαιρες, δεν έγραψε πρωτόλεια ζητώντας επικρίσεις και συμπάθειες, παρουσιάσθηκε μονομυξέ πόνος, ξεσπαθωμένος.

Ή πίσος καλά, και μ' έντελώς ιδιαίτερη προσοχή, φαίνεται ν' άχη μελετήσει ο συγγραφέας, και την τέχνη της σκηνηκής οικονομίας και ψυχολογίας.

Η «Ήθονή της τιμιότητος» είν' ένα έργο σχεδόν μεγάλο, γραμμένο έν τούτοις κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ν' άποτελή από τις στιγμής που ή ά πρωτανόηξη ή αλλαία ως στο τέλος, ένα συνεχές σκηνηκό τρέξιμ' κι ένθ' είναι γραμμένο με τη μεγαλειότερη σοβαρότητα, σε κάθε στροφή συναντάς το έξυπνο σκηνηκό κόλπο, χωρίς έν τούτοις να παύη ή σοβαρότης, χωρίς να χάνης την έντύπωση ότι το έργο είναι μάλλον βαρύ. Κι' έτσι ο τεχνίτης συγγραφέας, κατορθώνει, κρατώντας το θεατή αίχμηλάτω Πάνω στην παράξενη σκαλωσιά του, να χιτίξη από μέσα το διάλογό του όπως αυτός θέλει, και να ξετυλίγη την ιδέα του με το κέρι του, με πολυλογία σε πολλά σημεία, χωρίς έν τούτοις να γίνεται κουραστικός ούτε για μιá στιγμή.

Είπαμε πώς «Ή Ήθονή της τιμιότητος» είναι σχεδόν ένα μεγάλο έργο· αυτό βέβαια είναι υπερβολή. Είναι έν τούτοις ένα έργο σπάνιο, τεχνικώτατα γραμμένο με βαθύτατη παρατήρηση, και τολμηρότατα ματίβα. Κάπου λέγει ή μητέρα, περιγράφοντας το πώς παρεστράτησε ή κόρη της μ' έναν παντρεμένο :

«Δέν μπορείς να νοιώσει τί σπαραγμός είναι για μιá μητέρα να βλέπη την κόρη της να μπαίνη στα χρόνια... Δέν έχει παρά κανείς το θέρος να φανή αστηράς... Τα χείλη μιáς μητέρας δέν μπορούν πια να μιλήσουν, όταν τα μάτια της κόρης της καρφώνονται πάνω της ζητώντας σχεδόν έκτετακώς τον οίκτο...»

Είνε ένα μαγευτικό βράδυ το μαγικό... ή μητέρα βγαίνει στο παράθυρο... έξω λουλούδια κι' άστρα... μέσα ο καθμός ο πόνος της καρδιάς! Κι' ή μάννα φωνάζει μέσα της : «Πά άς χαρή κι' ή κόρη μου, τουλάχιστον μιá φορά, μιá φορά μονάχα στη ζωή της όλα τάστρα κι' όλα τα λουλούδια». Και μένει εκεί ή μάννα, καρτερώντας να γίνη το κακό! 'Ολόγυρα, όλ' ή φύσις σπρώχνει προς την άμαρτία αυτή! Άβριο οι άνδρες, ακόμα κι' ή δική μας ή, σπείδεις θα το καταδικάση! Μά τίς στιγμές εκείνες είναι κανείς έντυχομένος που τ' άφινει να γίνη...»

Και το κακό γίνεται· και ή κόρη μένει έγκυος· και ο έραστής είναι παντρεμένος· και πρέπει να βρεθή κάποιος, ο όποιος έν γνώσει του, να την παντρευθή, «να μπαλιοθή το πράγμα»· και οκάποιος αυτός βρίσκεται, είναι ο Άγγελος Μπαλτοβίνο.

Μά ο Μπαλτοβίνο, δέν είναι ο συνήθης τύπος, που θ' άγαλάθη να παίξη βόλον συζύγου και πατέρα αντί σχετικής άμοιότης. Ο Μπαλτοβίνο είναι ίσως ένας αλήτης, αλλά έχει αρχάς, ιδιόκας του αρχάς και παρουσιάζεται

ώς επαναρθητοί, και εισέρχεται εις την σκηνήν λέγων προς τον έρα-
στήν :

« Εγώ θα επιπογραφή το συνάλλαγμα που εις χροιάτε στην κοινωνία, θα εί-
μαι ο πιστωτής σας! Α! πάσο μ' οχλαροσεύ αυτό! ή κοινωνία που κατά δέν έβωκα
ούτε μιζες παντάρας υπόληψε στην επογραφή μου, να τώρα που αναγκάζεται να την
παραδεχθή».

Εδώ είναι, έως, δλη ή σήμασία του έργου. Ο Μπαλτοδίνιο! Οτι
κάνει, δέν τό κάνει για προσωπικό του συμφέρον, άπλοδστατα γιατί δέν
έχει κανένα συμφέρον αυτός καθ' έαυτον δέν έχει ανάγκη από τίποτε.
δέν του λείπει τίποτε, άφού δέν του χρειάζεται τίποτε. Δέν ζητεί ούτε
χρήματα, ούτε δόξαν, αναλαμβάνει τον ρόλον αυτόν, έτσι σαν ένα είδος
«σπύρ» λυπάται τους ανθρώπους αυτούδ που καλαΐθουν σαν χαμένοι, μέσα
σε μιá κατάσταση δημιουργημένη από ψεύτικες συνθήκες και προλήψεις,
και θαυμάζει την αυτοθυσία των μόν και οκτείρει και καυτηριάζει την
ποταπότητα των άλλων,

Αντικαθίσταται έτι ο μαρκήσιος, για να τον κατηγορήση, ως κατα-
χραστήν κάποιουδ εταιρείας, της οποίας έν τή μεταξύ των διόρισε διου-
θυντήν, σχεδιάζει με κάποιον άλλον τον τρόπον που θα κλαποδν τά χρε-
ώγραφα και προλαμβάνει αυτόδ και τά κλέβει, και παρουσιάζεται κατό-
πιν και λέγει :

«Τό έναμα κι' αυτό, άφού τό ήθελησατε, έπλεψα' κι' αυτό τζάμπα».

Και είναι έτοιμος να φύγη, θέλει να φύγη, γιατί αισθάνεται πάς ή
καρδιά του τον προδίδοι: αρχίζει ν' αγαπά την κατά συνθήκην γυ-
ναίκα του.

Επεμβαίνει όμως εκείνη και τον παρακαλεί να μείνη, γιατί τον εξου-
μησε, γιατί... έως και να τον αγαπή...

Ο κ. Παπαγεωργίου, είναι ομολογουμένως από τους λίγους ήθοποιούδ
μαδ, ο μόνος έως, που θα μπορούσε να παίξη, ένα ρόλο τόσο βαθυστό-
χαστο.

Δέν τον έπαιξαν όμως.

Δέν τον έπαιξαν, όπως θα δικαιούμεθα να περιμένουμε από τον κ.
Παπαγεωργίου να τον παίξη.

Ο συγγραφέυδ φροντίζει να τον παρουσιάση.

Τόν θέλει πολύ μορτωμένο, απόγονο μεγάλης οικογενείας.

Του δίνει δλη την έλευθερία, και όλα τά εφόδια του προετοιμάζει την
εισοδο κατά τέτοιον τρόπο, ώστε ή εισοδος αυτή να είναι μεγαλοπρεπής.
Πρέπει να παρουσιασθή ένας εξαιρετικός άνθρωποδ, με την εμφάνισή του,
πρέπει οι θεαταί να μείνουν με τό στόμα ανοικτό. Ήνε σχεδόν ένας προ-
φήτης. Ένας εμπνευσμένος. Ένας ζωτικός άνθρωποδ περισσότερο
πνεύμα παρά σάρκα και όστα. Τό λέγει και μόνος του :

«Αποθή, που άκούω τή φωνή μου, που φαίνεται περίεργα που αισθάνομαι πολλές
φορές πως πενθώ και διψώ.»

Τόσον είναι εξαίλωμένος. Και παρακάτω λέγει :

«Μήν ξεχνάτε πως μιλάτε σε μιá μάσκα».

Ο ήθοποιόδ θα έπρεπε να μεταχειρισθή έντελώς άλλον τόνο φωνήδ,
έναν τόνο απόκασμο, άλλες χειρονομίες, άργές και ήρεμες, άλλη στάση, τή
στάση του ανθρώπου που εμπνέεται και βλέπει από ψηλά.

Θά έπρεπε να είναι λιγάκι σαν ύπνοδάτης.

Έκ των άλλων ήθοποιών αί Κι και Σατζώ, Άλκαίου, Β. Δημοπού-
λου και οι κ. Γαδριηλίδης και Παρασκευάδ εκφάτησαν τους ρόλους των
άρετα καλά.